

Мовознавчий турнір « Вчіться складно говорити своїм рідним словом»

Мета:

навчальна:

☐ забезпечити в ході гри повторення та узагальнення набутих знань учнями з предмету «Українська мова і література»;

розвиваюча:

☐ розвивати в учнів самостійність у прийнятті рішень, упевненість у власних цілях, логічне мислення, кмітливість, винахідливість;

☐ розвивати вміння швидко й правильно орієнтуватися в нестандартних ситуаціях, допомагати один одному.

виховна:

☐ виховувати вміння працювати в команді, почуття відповідальності за колектив;

☐ виховувати уважність та цілеспрямованість.

Метод проведення заходу: інтегрований з елементами інтерактивного та індивідуального навчання.

Матеріально-технічне оснащення заходу: дошка, ноутбук (для презентацій та музичного супроводу); комп'ютерні презентації для конкурсів, музичні файли; повітряні кульки; два чорні ящики ,мікрофони, колонки.

Структура заходу

1. Вступне слово.
2. Представлення членів журі
3. Конкурс №1 «Представлення команд».
4. Конкурс № 2 «Розминка»
5. Конкурс №3 «Дуель»
6. Конкурс № 4 «Так» чи «Ні»
7. Конкурс №5 «Конкурс капітанів»
8. Конкурс №6 «Редактор»
9. Конкурс №7 «Впізнай героя»
10. Конкурс №8 «Назви фразеологізм за ілюстрацією».
11. Оголошення переможців та їх нагородження.

Вчитель. Доброго дня усім присутнім. Ми раді вітати вас на мовознавчому турнірі «Вчіться гарно говорити своїм рідним словом». Давайте ще раз згадаємо, яке сьогодні свято.

Відео-ролик «Поетичний пазл» (9 клас)

Вчитель. Сьогодні ми з вами проведемо мовознавчий турнір, участь у якому беруть 2 команди – «Дивосвіт» і «Мовознавці». Наші команди були сформовані за делегідь, отож запрошуємо їх зайняти свої місця.

Дозвольте представити членів журі:

Голова журі: Платонова Н.В. –

Члени журі: Саєнко І.В. – голова профспілкової організації;

Іванова С.Ф. – педагог-організатор.

Мовознавчий турнір складається із 8 конкурсів. Після кожних двох конкурсів журі оголошує проміжні результати команд.

Прохання до вболівальників: не підказувати командам, інакше з них будуть зніматися бали. Бажаю успіхів кожній команді!

Наснаги вам, шановні конкурсанти! Чи готові команди до проведення турніру?

КОНКУРС №1 «Представлення команд»

Вчитель: Оголошується перший конкурс під назвою «Представлення команд».

1. «Візитка»- знайомство команд.

(Учасники заздалегідь готують «Візитку»- знайомство зі своєю командою)

Ми команда «Дивосвіт».

Наш девіз : « Чим важче завдання , тим дорожча перемога».

Ми команда «Мовознавці».

Наш девіз : « Хто мову шанує свою , хай переможе в бою».

(учасники команд по черзі)

«Дивосвіт» :

Дороженькі « Мовознавці»

Щиро вас вітаємо.

Від усього свого серця

Успіху бажаємо.

«Мовознавці» :

А « Дивосвіт» щоб трудився

До сьомого поту.

І дістав він нагороду

За свою роботу.

«Дивосвіт» :

Солодке слово «перемога»

Нелегко дається,

Хто любить , знає рідну мову,

Тому вона всміхнеться.

«Мовознавці» :

Вчіть нашу мову солов'їну

І не зазнавайтесь.

« І чужому научайтесь ,

Й свого не цурайтесь».

«Дивосвіт» :

Тож до бою кличем , друзі.

До мовного бою.

Мово рідна, Україно,

Ми завжди з тобою !

«Мовознавці» :

Якщо перемога пройде повз нас ,
То з нею ми привітаємо вас .
То ж не затягуйте вітання .
Давайте розпочнем змагання.

Вчитель. Ми оголошуємо другий конкурс

КОНКУРС №2 «Розминка»

Це конкурс, в якому ви зможете продемонструвати свої знання з рідної мови . Кожна правильна відповідь принесе команді 1 бал. Всього –10 питань з мови.

Запитання для першої команди

1. Кількість звуків української мови? (38)
2. Назвіть головні члени речення. (Підмет і присудок)
3. Чи може словосполучення складатися з одного слова? (Не може)
4. Частина мови, яка називає предмет. (Іменник)
5. Речення, що має одну граматичну основу. (Просте)
6. Спільна частина споріднених слів. (Корінь)
7. Розмова двох осіб. (Діалог)
8. Перша буква у власній назві. (Велика)
9. Спосіб творення слова прадід. (Префіксальний)
10. Що означає фразеологізм «хоч око виколи»? (Темно)

Запитання для другої команди

1. Кількість голосних звуків в українській мові. (6)
2. Кількість відмін іменників? (Чотири)
3. Що означає фразеологізм «замилювати очі»? (Обдурювати)
4. Розділ науки, який вивчає звуки. (Фонетика)
5. Інфінітив—це..... (Неозначена форма дієслова)
6. Чуже мовлення, передане дослівно. (Пряма мова)
7. Спосіб творення слова лісок. (Суфіксальний)
8. Змінна частина слова. (Закінчення)
9. Найпоширеніший розділовий знак в кінці речення. (Крапка)
10. Дієприкметник із залежними словами. (Дієприкметниковий зворот)

Вчитель: Дякуємо командам. Дуже добре! Так тримати!

- Шановне журі, підсумуйте правильні відповіді першого етапу і оголосіть результати.

Поки журі підбиватиме підсумки I та II конкурсів оголошується пауза для вболівальників. До вашої уваги представляємо «Чорний ящик» , а ви повинні, піднявши руку, дати відповідь, що саме заховане в ньому.

- У чорному ящику предмет, що по-різному називається українською і російською мовами, хоч обидва слова походять від одного давнього кореня.

- З'явилося це слово в давньоіндійській мові, звучало приблизно як «шаккар» і означало «пісок».

- Згодом воно потрапило до Персії, потім до Австралії, звідти до Італії. Потім його було запозичено німцями. Від німців слово потрапило до поляків, а вже у поляків запозичили його ми, українці.

- Цей продукт став нині невід'ємною частиною української кухні.

●В українську мову слово потрапило через польську «цукер» з німецької, а німці, у свою чергу, запозичили його в італійців «цуккери», до яких воно потрапило з Аравії «суккар». До російської мови йшло коротшим шляхом: від персів — до греків «сакхаром», а потім через Візантію на Русь. **(ЦУКОР).**

Вчитель: Шановні судді, просимо оголосити результати перших двох конкурсів.

Дякуємо. Привітаймо оплесками переможців перших двох конкурсів!

А ми переходимо до наступного конкурсу.

КОНКУРС №3 «Дуель»

На дуель викликаються по 1 учаснику з команди. Кожен по черзі отримує завдання, самостійно дає на нього відповідь, яка оцінюється в 1 бал

Запрошую на дуель

Команда 1	Команда 2
Весело – сумно	Чисто – брудно
Мороз – спека, тепло	Старість – молодість
Високий – низький	Шкідливий – корисний
Білий – чорний	Сухий – вологий
Сміється – плаче	Зло – добро
Важкий – легкий	Ліворуч – праворуч
Цікаво – байдуже	Говорити – мовчати
Любити – ненавидіти	Завтра – учора
Ворог – друг, приятель	Робочий (день) – святковий,
Убогий - багатий	вихідний
	Боязкий - хоробрий

Вчитель: Шановне журі, підсумуйте правильні відповіді.

А ми продовжуємо наш турнір, наступний конкурс називається

КОНКУРС №4 «Так» чи «Ні»

Кожен з учасників підтверджує або спростовує запропоноване твердження

Команда 1	Команда 2
1. після б, п, в, м, ф перед я, ю, є, ї пишеться м'який знак. (Ні)	1. У слові огірок 5 складів. (Ні)

2. В українській мові 6 голосних звуків. (Так)	2. Відступ вправо на початку рядка називається абзацом. (Так)
3. Лексикологія – це наука, що вивчає частини мови. (Ні)	3. У слові свѣто є апостроф (Ні)
4. Ліс, бір, пуща, діброва – це слова-синоніми. (Так)	4. Буква ю завжди позначає два звуки. (ні)
5. Усі слова у словниках розміщуються в алфавітному порядку. (Так)	5. Звертання у реченні виступає підметом. (Ні)
6. Тлумачний словник пояснює значення слів. (Так)	6. Слово жовто-блакитний пишеться через дефіс. (так)
7. Звуй Й завжди твердий (ні)	7. Прикметник відповідає на питання хто?що? (Ні)
8. Прийменник є самостійною частиною мови. (Ні)	8. Я, ти, ми, ви – це займенники. (Так)
9. Части́н мови є 6. (Ні)	9. З великої букви пишемо загальні назви. (ні)

Вчитель: поки журі підсумовує результати, ми оголошуємо паузу для вболівальників.

До вашої уваги знову «Чорний ящик».

● У чорному ящику лежать три «яблука». Перше «яблуко» було завезене до Росії у XVII ст. із Голландії за наказом Петра I, а в Голландію потрапило з Америки.

● Його називали «земляне» або «чортове яблуко».

(картопля)

● Друге «яблуко» було завезене з Південної Америки. Французи та італійці назвали його «яблуком кохання», «золотим яблуком». Перша згадка про це «яблуко» в Росії датована 1781 роком.

● У цей час його вирощували тільки в приватному ботанічному саду Демидова у Москві. (помідор)

● Третє «яблуко» — китайське, батьківщина його — Південно-Східна Азія. Воно так і називається — «китайське яблуко» Третє «яблуко» — апельсин (гол. Ар-ре ієн — з франц. Пом де чіне — «китайське яблуко»).

(апельсин)

Вчитель: Шановні судді, просимо оголосити результати двох конкурсів. Дякуємо. Привітаймо оплесками переможців двох конкурсів!

А ми переходимо до наступного конкурсу.

КОНКУРС №5 «Конкурс капітанів»

Вчитель: Наступний етап змагань стосується тільки капітанів.

Умови: на кожне запитання давати відповідь одразу (хто швидше або по 5 питань кожному)

1. Усна народна творчість одним словом (фольклор).
2. Змалювання картин природи в художньому творі (пейзаж).
3. Опис зовнішнього вигляду людини в художньому творі (портрет).
4. Хто автор поезій «Любіть Україну»? (В.Сосюра)
5. Віршований твір, який співається (пісня).
6. З якої казки загадка: “Що в світі найситніше, наймиліше, найпрудкіше?” («Мудра дівчина»)

7. Синонім до слова «батьківщина» (**вітчизна, рідний край**).
8. Антонім до слова «старість» (**молодість**).
9. Якою частиною мови може бути слово «три»? (**числівник, дієслово**).
10. Хто автор п'єси «Сто тисяч»? (**І.Карпенко-Карий**)

По черзі перекладіть на українську мову слова

І капітан	II капітан
1. Стакан – склянка. 2. Вилка – виделка. 3. Сахарниця – цукорниця. 4. Поднос – таця. 5. Салфетка – серветка. 6. Полотенце – рушник. 7. Тряпка – ганчірка.	1.Изюм – родзинки. 2.Лук – цибуля. 3.Сливки – вершки. 4.Коврик – килимок. 5.Одеяло – ковдра. 6.Цепь – ланцюг. 7.Тормоза – гальма

Вчитель: Продовжуємо наш турнір.

КОНКУРС №6 «Редактор»

Кожному з вас по черзі буду зачитувати фразу, а вам треба в ній знайти лексичну помилку і виправити її, повторити фразу без помилки.

Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Команда 1	Команда 2
1)Не сиди на полу (підлозі) 2)Хрустальний світильник (кришталевий) 3)Я не получаю газет (я не отримую) 4) Шевченко народився у березні місяці (Шевченко народився у березні) 5)Грошовий перевод (грошовий переказ) 6)Тут нема печаті (тут немає печатки) 7) у лікарні є вільна вакансія терапевта (у лікарні є вакансія терапевта)	1)Приймати участь (брати участь) 2) Підписка на газети й журнали (передплата) 3) Більша половина учнів (більшість учнів) 4) На протязі тижня (протягом тижня) 5) Земельний участок (земельна ділянка) 6) Урок розпочинається у 8 годин (о восьмій годині) 7) Дошка об'яв (дошка оголошень)

Вчитель: поки журі підсумовує результати ,ми оголошуємо гру із глядачами.

Гра з глядачами.

1. Що може вирости на городі, якщо дядько в Києві? (Бузина)
2. Його беруть за бороду і віддають йому душу. (Бог)
3. Він свистить у кишнях. (Вітер)

4. Улюблене видовище барана. (Ворота)
5. Дороговказ до Києва. (Язик)
6. Казкове житло, в яке на жаль не вписався ведмідь. (Рукавичка)
7. Птах, який приносить новини на хвості. (Сорока)
8. Тварина, яку можна зробити з мухи. (Слон)
9. Прилад для письма по воді. (Вила)
10. Музики, які грають марш під час голоду (Кишки)
11. Їх кладуть на полиці, коли нічого їсти, сушать, коли весело. (Зуби)
12. Фрукти, які ростуть на вербі. (Груші).

Вчитель: Шановне журі, оголосить результати конкурсу капітанів та «редактор».

Дякуємо. Привітаймо оплесками переможців перших двох конкурсів!

А ми переходимо до наступного конкурсу.

Вчитель . Напевне, всі ви пам'ятаєте улюблених героїв прочитаних книг, з якими познайомилися на уроках української літератури. А ми зараз це перевіримо. Тому що наступний **конкурс №7** має назву **«Впізнай героя»** .

Отож починаємо , увага на екран(демонстрація слайдів) (учні називають впізнаваного героя та твір).

Поки вельмишановне журі підбиватиме підсумки щойно пройденого конкурсу, скажіть мені, будь ласка, чи знайоме вам слово «поліглот»? (від грецьких «полі» - багато і «глотта» мова), люди, які володіють багатьма мовами. Найвидатніший – Гарольд Уільямс з Нової Зеландії (вільно говорив на 58 мовах). Богдан Хмельницький володів 7 мовами, а Леся Українка –13, Іван Франко знав 14 мов.

Учні 5-А та 5-Б класів створили лепбук, у якому зібраний цікавий та пізнавальний матеріал про рідну мову. Отож, кому цікаво – можете взяти його собі на урок чи бесіду і опрацювати.

За даними японських учених, люди, які з дитинства не говорили рідною мовою частіше хворіли. Тож вивчайте, розмовляйте рідною мовою та будьте здорові.

Вчитель. А ми продовжуємо. Наш наступний **конкурс №8 «Назви фразеологізм за ілюстрацією»** (хто швидше)

увага на екран

Вчитель: Шановне журі, оголосить результати 7 та 8 конкурсів. Молодці конкурсанти, так тримати.

Вчитель. Поезія і пісня – дві великі сили. Поезія – це вогник, який запалює душу людини, він схожий на полум'я свічки. Музика – рідна сестра поезії. Поезія і музика мають багато спільного, тому не дивно, що для багатьох поетів музика є невід'ємною частиною мислення.

Українська пісня... хто не був зачарований нею?! Який митець не був натхнений її мелодіями?!

Як ви вже зрозуміли наступний конкурс присвячений українській пісні.

ОГОЛОШУЄМО КОНКУРС №9 « У рідному краї і серце співає» (за кілька секунд фонограми потрібно назвати відому українську пісню).....

Вчитель. Просимо журі підсумувати результати мовознавчого турніру та оголосити переможця.

Поки журі підсумовує результати мовознавчого турніру пропоную вам перевірити себе як добре ви знаєте укр.мову

(відео 2 для глядачів , поки журі рахує бали)

Відео 3 «Гімн мові»

Оголошення результатів нагородження переможців

Вчитель. Ось і підійшов до кінця наш мовознавчий турнір. Ви всі показали свої знання.

Та пам'ятайте завжди про те, що справжня людина виростає саме з любові до рідного краю, до рідної мови та культури. Користуйтесь мовою, плекайте, шануйте цей найдорожчий скарб! Ми бажаємо вам успіхів у вивченні української мови та літератури, натхнення і наснаги у навчанні! Дякуємо за увагу.

